

חק לישראל – פרשת בלק יום ד'

תורה – במדבר פרק כב'

(יז) **כִּי כָבֵד אֶכְבְּדָךָ מְאֹד וְכָל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלַי אֶעֱשֶׂה וּלְכֹה נָא קָבֵה לִי אֶת הָעַם הַזֶּה:** (יז) **כִּי כָבֵד אֶכְבְּדָךָ מְאֹד וְכָל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלַי אֶעֱשֶׂה וּלְכֹה נָא קָבֵה לִי אֶת הָעַם הַזֶּה:** (יז) ארי יקרא איקרנה לחדא וכל די תימר לי אעבר ואיתא כען לוי לי ית עמא חרוי:

(יח) **וַיַּעַן בְּלָעַם וַיֹּאמֶר אֶל עֲבָדֵי בָלָק אִם יִתֶּן לִי בָלָק מְלֶאכֶת בֵּיתוֹ כִּסֶּף וְזָהָב לֹא אוֹכַל לַעֲבֹד אֶת פִּי יְהוָה אֱלֹהֵי לַעֲשׂוֹת קִטְנָה אוֹ גְדוֹלָה:** (יח) **וַיַּעַן בְּלָעַם וַיֹּאמֶר אֶל עֲבָדֵי בָלָק אִם יִתֶּן לִי בָלָק מְלֶאכֶת בֵּיתוֹ כִּסֶּף וְזָהָב לֹא אוֹכַל לַעֲבֹד אֶת פִּי יְהוָה אֱלֹהֵי לַעֲשׂוֹת קִטְנָה אוֹ גְדוֹלָה:** (יח) ואתב בלעם ואמר לעבדי בלק אם יתן לי בלק מלי ביתה כסף וזהב לית לי רשו למעבר על גזרת מימרא דיי אלהי למעבר וערתא או רבתא:

(יט) **וַעֲתָה שָׁבוּ נָא בְּזֶה גַם אַתֶּם הַלְיֵלָה וְאַדְעָה מִה יִסַּף יְהוָה דְּבַר עֲמִי:** (יט) **וַעֲתָה שָׁבוּ נָא בְּזֶה גַם אַתֶּם הַלְיֵלָה וְאַדְעָה מִה יִסַּף יְהוָה דְּבַר עֲמִי:** (יט) וקען אוריכו כען חקא אף אתון בליליא ואדע מא יוסף יי למלקא עמי:

(כ) **וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בְּלָעַם לֵימֹר לֹא אִם לְקַרְא לָךְ בָּאוּ הָאֲנָשִׁים קוּם לָךְ אַתָּם וְאַף אֶת הַדְּבָר אֲשֶׁר אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ אַתּוֹ תַעֲשֶׂה:** (כ) **וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בְּלָעַם לֵימֹר לֹא אִם לְקַרְא לָךְ בָּאוּ הָאֲנָשִׁים קוּם לָךְ אַתָּם וְאַף אֶת הַדְּבָר אֲשֶׁר אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ אַתּוֹ תַעֲשֶׂה:** (כ) ואתא מימר מן קדם יי לבלעם בליליא ואמר לה אם למקרי לך אתו גבריא קום אזל עמהון וברם ית פתגמא די אמלל עמו יתה תעבר:

(כא) **וַיִּקָּם בְּלָעַם בַּבֶּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת אֲתָנּוֹ וַיִּלְךָ עִם שְׂרֵי מוֹאָב:** (כא) **וַיִּקָּם בְּלָעַם בַּבֶּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת אֲתָנּוֹ וַיִּלְךָ עִם שְׂרֵי מוֹאָב:** (כא) וקם בלעם בעפרא ורוז ית אתנה ואזל עם רברבי מואב:

(כב) **וַיִּחַר אֵף אֱלֹהִים כִּי הוֹלֵךְ הוּא וַיִּתְיַצֵּב מִלְּאֵף יְהוָה בְּדַרְךָ לְשֹׁטֵן לֹא וְהוּא רִכַּב עַל אֲתָנּוֹ וַשְּׂנֵי נַעֲרָיו עִמּוֹ:** (כב) **וַיִּחַר אֵף אֱלֹהִים כִּי הוֹלֵךְ הוּא וַיִּתְיַצֵּב מִלְּאֵף יְהוָה בְּדַרְךָ לְשֹׁטֵן לֹא וְהוּא רִכַּב עַל אֲתָנּוֹ וַשְּׂנֵי נַעֲרָיו עִמּוֹ:** (כב) ותקף רגזא דיי ארי אזל הוא ואתעתד מלאכא דיי בארשא לשטן לה והוא רכיב על אתנה ותרין עולמוהי עמה:

רש"י

(יז) **כִּי כָבֵד אֶכְבְּדָךָ מְאֹד** – (במדבר רבה) יוחר ממה שהיית נוטל לשעבר (ר"ל במלחמת סיחון) אני נוטן לך:

(יח) **מֶלֶאכֶת בֵּיתוֹ כִּסֶּף וְזָהָב** – למדנו שנפשו רחבה ומחמד ממון אחרים אמר ראוי לו ליתן לי כל כסף וזהב שלו שהרי ריך לשכור חיילות רבות ספק נוטח ספק אינו נוטח ואני ודאי נוטח: לא אוכל לעבור – על כרחו גלה שהוא ברשות אחרים ונתנבא כאן שאינו יכול לבטל הצרכות שנתברכו האצות מפי השכינה:

(יט) **גַּם אַתֶּם** – פיו הכשילו גם אתם סופכם לילך צפחי נפש כראשונים: מה יסף – לא ישנה דבריו מצרכה לקללה הלואי שלא יוסף

לכרך כאן נתנבא שעתיד להוסיף להם צרכות על ידו:

(כ) **אִם לְקַרְא לָךְ** – אם הקריאה שלך וסבור אתה ליטול עליה שכן קום לך אחס: ואך – על כרחך את הדבר אשר אדבר אליך אותו תעשה ואעפ"כ וילך בלעם אמר שמא אפתנו ויתרלה:

(כא) **וַיִּחֲבֹשׁ אֶת אֲתָנּוֹ** – מכאן שהשנאה מקלקלת את השורה שחבש הוא בעלמו. אמר הקב"ה רשע כבר קדמך אצרהם אציהם שנאמר (בראשית כג) וישכם אצרהם צבקר ויחבשו את חמורו: עם שרי מואב – (במדבר רבה) לבו כלבם שזה:

חק לישראל – פרשת בלק יום ד'

(כז) כי הולך הוא – ראה שהדבר רע צעניי המקום ונתאוה לילך: לשטן לו – (שס) מלאך של רחמים היה והיה רונה למנעו מלחטוא

שלח יחטא ויאצד: ושני נעריו עמו – מכאן לאלהם חשוב היואל לדרך יוליד עמו שני אנשים לשמשו וחוזרים ומשמשים זה את זה:

נביא – מיכה פרק ו' ז'–יב'

(ז) הִירָצָה יְהוָה בְּאַלְפֵי אֵילִים בְּרִבְבוֹת נַחְלֵי שָׁמֶן הָאֵתָן בְּכוּרֵי פִשְׁעֵי פְרִי בְטְנֵי חֲטָאֹת נִפְשֵׁי: (ז) היתרעי יי באלפי דכרין ברבבת נחלין דמשח האתן בוכרי חלף חובי חבוב מעי חלף חטאי נפשי:

(ח) הִגִּיד לָךְ אָדָם מַה טוֹב וּמָה יְהוָה דּוֹרֵשׁ מִמֶּךָ כִּי אִם עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וְאַהֲבַת חֶסֶד וְהִצַּנְנֵעַ לְכַת עִם אֱלֹהֶיךָ: (ח) היחווה לך אנשא מה טב ומה יי תבע מנך אלהין למעבר דין דקשוט ולמרחם גמילות חסדא בדחלתא דאלהך:

(ט) קוֹל יְהוָה לְעִיר יִקְרָא וְתוֹשִׁיָהּ יִרְאֶה שְׁמֹעוּ מִטָּה וּמִי יַעֲדָה: (ט) קל נבייא דיי על קרתא מכלן ומלפיא דחלין לשמא שמע מלכא ושלטונא ושאר עמא דארעא:

(י) עוֹד הָאֵשׁ בֵּית רָשָׁע אֲצֵרוֹת רָשָׁע וְאֵיפֹת רְזוּן זְעוּמָה: (י) עוד האית בית רשיעא אוצרין דרשע ומכילן דשקר מיתין לוט:

(יא) הָאֲזָפָה בְּמֵאזְנֵי רָשָׁע וּבְכִיסֵי אֲבָנֵי מִרְמָה: (יא) היזכון במזנון דרשע ובכיס דביה מתקלין דברבין ודעדקין:

(יב) אֲשֶׁר עֲשִׂירֶיהָ מְלֵאוֹ חֶמְס וְיִשְׁבִּיָהּ דִּבְרוּ שֶׁקֶר וּלְשׁוֹנָם רִמְיָה בְּפִיהֶם: (יב) דעתיראה מלן אוצריהון חטוף ויתבהא ממללין שר ולישנהון נכלין בפומהון:

רש"י

(ז) נחלי שמן – למנחות. האתן בכורי – קרבן לפשעי:

(ח) הגיד – הקב"ה לך אדם מה טוב לך לעשות. והצנע לכת – ת"י הוא ננוע למיהד בדחלא דאלהך, ד"א והצנע לכת לא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם אדם מבייש את חבירו וצא לפייסו ואומר לו איני מתרצה לך עד שיצא פלוני ופלוני שבזיתי לפניהם אבל הקב"ה אין חפץ אלא שישו בליו בינו לבין עצמו:

(ט) קול ה' לעיר יקרא – קל נבייא דה' על קרתא מכריזין להם תשובה. ותושיה יראה שמך – ותושיה קורא להם הנביא אשר רואה את שמך אשר נותן לב להתבונן ולראות דרכיך ותושיה מוסב על מקרא שלמעלה הימנו. שמעו מטה ומי יעדה – הטו אזן ושמעו מטה הפורענות אשר תרדה אתכם שהנביאים

מתרים בכס ושמעו מי הוא אשר ייעד אותו הפורענות אם יכולת בידו לקיים מה שגוזר ויונתן לא כן תירגם. (ותושיה יראה שמך – מכאן שכל מי שאומר בכל יום מקרא המתחיל ומסיים כמו שמתחיל ומסיים שמו התורה מצילו מגיהנם):

(י) עוד האש בית רשע ואורחות רשע – ה"א האש נקודה פתח לפי שהיא תמוה וכן פירושן עוד לשון אורך ימים הוא, האש כמו היא (ובדברי הימים א' ב') מצינו אישי אבי דוד במקום ישי אף כאן אש במקום יש וכן (בשמואל ב' יד) אש להמין ולהשמאל אש יש להאמין ולהשמאל, וי"ת כן האית שיעלה בלבבכם שיתקיים בית רשע לאורך ימי' ואורחות רשע. ואיפת רזון זעומה – מדה קטנה שעשיריכם מרמים בה העניים ומביאין אותן לידי רזון והוא זעומה צאפו של הקב"ה:

חק לישראל – פרשת בלק יום ד'

כתובים – תהילים פרק צא ח'–יג'

(ח) רַק בְּעֵינֶיךָ תִּבְטַח וְשִׁלְמַת רְשָׁעִים תִּדְרֹאָה: (ח) לחוד בעינך תהי מסתכל והיך מתגמרין רשיעי תחמי:
 (ט) כִּי אַתָּה יְהוָה מַחְסֵי עֲלִיּוֹן שִׁמְתָּ מְעוֹנָה: (ט) עני שלמה וכן אמר ארום אנת הוא יי רוחצני במדוד עלאה שויתא בית שכנתך:
 (י) לֹא תֵאָנֶה אֵלֶיךָ רָעָה וְנִגַּע לֹא יִקְרַב בְּאֵהָלֶךָ: (י) אתיב מרי עלמא וכן אמר לא תארע לך בישתא ומכתשא ומזיקיא לא יקרבו במשכניך:
 (יא) כִּי מִלְאָכָיו יֵצְוֶה לָךְ לְשִׁמְרָךְ בְּכָל דְרֹכֶיךָ: (יא) ארום מלאכוי יפקד עלך למטרינך בכל אורחתך:
 (יב) עַל כַּפְּיִם יִשְׂאוּנָה פֶּן תִּגְּף בְּאָבֹן רַגְלֶךָ: (יב) על תוקפיהון יטלונך דלמא תתקל ביצרא בישא דמתיל לאבני רגלך:
 (יג) עַל שַׁחַל וּפְתָן תִּדְרֹךְ תִּרְמַס כְּפִיר וְתַנְיִן: (יג) על גור בר ארוין ופתנא תבעוט תרמוס אריא וחורמנא:

רס"י

(ח) ושלמת – כליון, ולמה:
 (ט) כי אתה – אמרת. ה' מחסי – והרי זה מקרא קל. עליון שמת מעונך – את הקב"ה שמת מעון מבטחך:
 (י) לא תאנה – לא תקרה וכן והאלהי' אנה לידו (שמות כא):
 (יב) על כפיים ישאונו – פן תכשל וכן כל לשון נגיפה אלופי"ר בלע"ז:
 (יג) על שחל ופתן תדרוך תרמס כפיר ותנין:

משנה – סנהדרין פרק י'

(א) כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ס) וְעַמּוּךָ כָּלֵם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ נֶצֶד מְטַעֵי מַעֲשֵׂה יְדֵי לְהַתְּפָאֵר. וְאֵלֹהֵי שָׁאִין לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, הָאוֹמֵר אֵין תְּחִיַּת הַמֵּתִים מִן הַתּוֹרָה, וְאֵין תּוֹרָה מִן הַשָּׁמַיִם, וְאֵפִיקוֹרוֹס. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, אִף הַקּוֹרָא בְּסִפְרִים הַחִיצוֹנִים, וְהַלּוֹחֵשׁ עַל הַמִּפְּהָ וְאוֹמֵר (שמות טו) כָּל הַמַּחְלָה אֲשֶׁר שִׁמְתִי בְּמִצְרַיִם לֹא אֲשִׁים עֲלֶיךָ כִּי אֲנִי ה' רַפְּאֵךְ. אֲבָא שְׂאוּל אוֹמֵר, אִף הַהוֹגָה אֶת הַשָּׁם בְּאוֹתֵיךָ:
 רע"ב – (א) כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא – ואפילו אלו שנתחייבו מיתה בבית דין מפני רשעתן. יש להם חלק לעולם הבא. ועולם הבא (האמור) כאן הוא העולם הבא אחר תחיית המתים. שעתידים לחיות ולעמוד בגופם ובנפשם חיים נלחיים. כחמה וכל בני' וכככבים. כדמייתי בגמרא בהאי פרקא. מתים שעתידים לחיות אין חוזרין לעפרן והעולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה. ואף על פי שיש בו גוף וגויה. אלא

דליקים יושבים ועטרוהיהו בראשיהו ונהניו מזיו השכינה. ומפני שאין כל ישראל שווין בו. אלא הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו. משום הכי קתני יש להם חלק: האומר אין תחיית המתים מן התורה – בגמרא קאמר וכל כך למה תנא הוא כפר בתחיית המתים. לפיכך לא יהיה לו חלק בתחיית המתים. ומכאן אני מוכיח שהעולם הבא האמור במשנה זו אינו העולם שהנשמות מונחות בו בזמן הזה. אלא העולם של תחיית המתים כלפרישית:

חק לישראל – פרשת בלק יום ד'

אלא אבוד זמן כלל: והלוחש על המכה – וברוקק כלל הוא לאין לו חלק לעולם הבא לפי שאין מזכירין שם שמים על הרקיקה: וההוגה את השם – של ד' אותיות כמו שהוא נכתב:

אפיקורוס – שמבזה תלמידי חכמים וכל שכן המבזה התורה עלמיה: בספרים החינוכים – ספרי מינים. כגון ספרי חרס"טו היוני וחבריו. וככלל זה הקורא בשירים של עגבים. ודברי חשק שאין בהם חכמה ולא תועלת

(ב) שְׁלֹשָׁה מַלְכִים וְאַרְבָּעָה הַדְּיוֹטוֹת אֵין לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. שְׁלֹשָׁה מַלְכִים, יְרֻבְעָם, אַחָאָב, וּמְנַשֶּׁה. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, מְנַשֶּׁה יֵשׁ לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר (דברי הימים ב לג) וַיִּתְפַּלֵּל אֵלָיו וַיַּעֲתֶר לוֹ וַיִּשְׁמַע תְּחִנָּתוֹ וַיִּשְׁיבֵהוּ: יְרוּשָׁלַיִם לְמַלְכוּתוֹ. אָמְרוּ לוֹ, לְמַלְכוּתוֹ הִשְׁיבֵנו וְלֹא לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא הִשְׁיבֵנו. אַרְבָּעָה הַדְּיוֹטוֹת, בְּלָעָם, וְדוּאָג, וְאַחִיתֶּפֶל, וְגַחְזִי:

יש להם חלק לעולם הבא חנן משום דקו"ל חסידיו עו"ג יש להם חלק לעולם הבא אשמועינן דבלע' לאו מחסידיו עו"ג הוה:

רע"ב – (ג) ד' מלכי' וד' הדיוטות – אף על פי שגדולים וחכמים היו: אין להם חלק לעולם הבא – שלא היתה אמונתם שלימה אף על גב דבלע' מעו"ג הוה. ואנן כל ישראל

(ג) דור המבול אין להם חלק לעולם הבא ואין עומדין בדין, שְׁנֶאֱמַר (בראשית ו) לֹא יָדוּן רוּחִי בָאָדָם לְעֹלָם, (לא דין ולא רוח). דור הפלגה אין להם חלק לעולם הבא, שְׁנֶאֱמַר (בראשית יא) וַיִּפֹּץ ה' אֶתֶם מִשָּׁם עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ. וַיִּפֹּץ ה' אֶתֶם, בְּעוֹלָם הַזֶּה. וּמִשָּׁם הִפִּיעָם ה', לְעוֹלָם הַבָּא. אֲנָשֵׁי סְדוּם אֵין לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר (שם יג) וְאֲנָשֵׁי סְדוּם רָעִים וְחַטָּאִים לְה' מְאֹד. רָעִים בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְחַטָּאִים, לְעוֹלָם הַבָּא. אָבֵל עוֹמְדִין בְּדִין. רַבִּי נַחֲמִיָּה אֹמֵר, אֵלֹהֵי אֵין עוֹמְדִין בְּדִין, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים א) עַל כֵּן לֹא יִקְמוּ רָשָׁעִים בְּמִשְׁפָּט וְחַטָּאִים בְּעֵדֶת צְדִיקִים. עַל כֵּן לֹא יִקְמוּ רָשָׁעִים בְּמִשְׁפָּט, זֶה דוֹר הַמְּבוּל. וְחַטָּאִים בְּעֵדֶת צְדִיקִים, אֵלֹהֵי אֲנָשֵׁי סְדוּם. אָמְרוּ לוֹ, אֵינָם עוֹמְדִים בְּעֵדֶת צְדִיקִים אָבֵל עוֹמְדִין בְּעֵדֶת רָשָׁעִים. (מרגלים אין להם חלק לעולם הבא, שְׁנֶאֱמַר (במדבר יד) וַיִּמְתּוּ הָאֲנָשִׁים מוֹצִיאֵי דַבַּת הָאָרֶץ רָעָה בְּמַגִּפָּה לְפָנָי ה'. וַיִּמְתּוּ, בְּעוֹלָם הַזֶּה. בְּמַגִּפָּה, בְּעוֹלָם הַבָּא). דוֹר הַמְּדַבֵּר אֵין לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא וְאֵין עוֹמְדִין בְּדִין, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) בְּמַדְבַּר הַזֶּה יִתְמוּ וְשָׁם יָמָתוּ, דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר, עֲלִיהֶם הוּא אֹמֵר (תהלים ג) אֶסְפוּ לִי חֲסִידֵי כְּדֵתִי בְּרִיתִי עֲלֵי זִבְחִי. עֵדֶת קָרַח אֵינָה עֲתִידָה לְעֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר טז) וְתַכַּס עֲלֵיהֶם הָאָרֶץ, בְּעוֹלָם הַזֶּה. וַיֵּאבְדוּ מִתּוֹךְ הַקֶּהֶל, לְעוֹלָם הַבָּא, דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר, עֲלֵיהֶם הוּא אֹמֵר (שמואל א ב) יְיָ מִמִּית וּמְחִיָּה מוֹרִיד שָׁאוֹל וַיַּעַל. עֲשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים אֵינָן עֲתִידִין לְחֹזֵר, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כט) וַיִּשְׁלַכְכֶם אֵל אֶרֶץ אַחֲרַת פִּיּוֹם הַזֶּה, מִה הַיּוֹם הַזֶּה הוֹלְכֵי וְאֵינּוּ חוֹזְרִים, אִף הֵם הוֹלְכִים וְאֵינָם חוֹזְרִים, דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר, פִּיּוֹם הַזֶּה, מִה הַיּוֹם מֵאֲפִיל וּמֵאִיר, אִף עֲשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים שְׁאֵפֵל לָהֶן, כֵּן עֲתִיד לְהָאִיר לָהֶן:

חק לישראל – פרשת בלק יום ד'

(כז) ויזכרו זכחים שלמים וכתבי' (שם) ויזכרו עלה עם ויאמר. הנה דם הבזית: אין עתידין לחזור – ממקום שגלו והא' לאמרינו שירמיה החזירנו ויאשיהו בן אמון מלך עליהם. לא כלן חזרו אלא מקלחן:

(ד) אַנְשֵׁי עִיר הַנְּדַחַת אֵין לָהֶן חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנַאֲמַר (שם יג) יֵצְאוּ אַנְשֵׁים בְּנֵי בְלִיעֵל מִקְרָבָהּ וַיְדִיחוּ אֶת יְשִׁבֵי עִירָם. וְאֵנָּה נְהַרְגִים עַד שְׁיִהְיוּ מְדִיחֵיהָ מֵאוֹתָהּ הָעִיר וּמֵאוֹתָהּ הַשֶּׁבֶט וְעַד שְׁיִדַּח רַבָּה וְעַד שְׁיִדְיָחוּם אַנְשֵׁים. הַדִּיחוּהָ נְשִׁים וְקִטְנִים אוֹ שְׁהִדַּח מֵעוֹטָה אוֹ שְׁיִהְיוּ מְדִיחֵיהָ חוּצָה לָהּ, הָרִי אֵלֹו בְּיַחֲדָיִם. וְצִרִיכִין שְׁנֵי עֲדִים וְהַתְרָאָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. זֶה חֲמוֹר בְּיַחֲדָיִם מִבְּמַרְבֵּים, שְׁהִיחֲדִים בְּסִקְלָהּ, לְפִיכָהּ מְמוֹנָם פְּלִט. וְהַמְרַבִּים בְּסִיף, לְפִיכָהּ מְמוֹנָם אֶבֶד:

– אנשי עיר הנדחת: שני עדים והתראה לכל אחד וכחד – שהיו מרבים להם בתי דינים וכל מי שנמלא שעבד כוכבים בעדים והתראה מפרישים אותן עד שיראו אם הם רובה של עיר מביאין אותן לבית דין הגדול וגומרין דינן שם והורגים אותם בסייף. וממונן אצל ואם לא נמלאו רובה של עיר דינן אותן בסקילה וממונן פלט:

רע"ב – (ג) שנאמר לא ידון רוחי באדם לא דין ולא רוח – שאין עומדין בדין. ואין להם רוח לחיות עם הלדיקים שיש להם חלק: כורתי בריתי עלי זבח – שכרתו ברית עם המקום עלי זכחים. ושלמי'. דכתיב (שמות

רע"ב – (ז) יאלו אנשים בני בליעל – בני שאינם עולים בתחיית המתים. ונלחין כמדחין: עד שיהיו מדיחה מאותה העיר – דכתיב וידיחו את יושבי עיר' ולא יושבי עיר אחרת: ומאותו השבט – דכתיב מקרב' מקרב השבט עלמו: ועד שיודח רוב' של עיר – דכתיב יושבי עיר'. למשמע ישוב' של עיר דהיינו רובה: הרי אלו כיחידים – שעבדו כוכבים וידונו בסקילה וממונן פלט: ולריכים

(ח) (שם) הִבֵּה תִּבְּהָ אֶת וְגו'. הַחֲמֻרָת וְהַגְּמֻלָּת הָעוֹבְרָת מִמְּקוֹם לְמְקוֹם, הָרִי אֵלֹו מִצִּילִין אוֹתָהּ. (שם) הַחֲרָם אֶתָּה וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּהּ וְאֶת בְּהֵמָתָה לְפִי חֶרֶב, מִכָּאֵן אָמְרוּ נְכֹסֵי צְדִיקִים שְׁבִתוּכָה אוֹבְדִין, שְׁבַחֲוּצָה לָהּ פְּלִטִין. וְשֵׁל רְשָׁעִים, בֵּין שְׁבִתוּכָה בֵּין שְׁבַחֲוּצָה לָהּ, הָרִי אֵלֹו אוֹבְדִין:

שאין ממונן אצל אלא נדונין כיחידים. וה"ה גורמין נמי לעשות עיר הנדחת אם הודחו עמם לעשותם רוב אלא דתנא אזכותא קא מהדר ועוד דהא פסיקא ליה טפי דסתם חמרת וגמלת אין דעתן מעורבת עם בני העיר שיהיו נלחין עמהן:

רע"ב – (ה) החמרת והגמל' – שירא של חמרים ושל גמלים שנשתהו בעיר שלשים יום הוי להו בכלל יושבי עירם: הרי אלו מליין – אם רוב אנשי העיר הודחו. ומיעוט לא הודחו וחמרים וגמלים שלא הודחו. משלימין את המועט לעשותן רוב הרי אלו מליין.

(י) (שנאמר) (דברים יג) וְאֶת כָּל שְׁלָלָהּ תִּקְבֹּץ אֵל תוֹף רְחֹבָה וְגו'. אִם אֵין לָהּ רְחֹב, עוֹשִׁין לָהּ רְחֹב. הָיָה רְחֹבָהּ חוּצָה לָהּ, בּוֹנִסִין אוֹתוֹ לְתוֹכָהּ. (שנאמר) (שם) וְשִׂרְפָתָהּ בָּאֵשׁ אֶת הָעִיר וְאֶת כָּל שְׁלָלָהּ כָּלִיל לַה' אֱלֹהֶיהָ. שְׁלָלָהּ, וְלֹא שְׁלָל שְׂמִים. מִכָּאֵן אָמְרוּ, הַהֲקֵדְשׁוֹת שְׁבָה יִפְדוּ, וְתִרְוּמוֹת יִרְקָבוּ, מֵעֶשֶׂר שְׁנֵי וְכִתְבֵי הַקֹּדֶשׁ יִגְנְזוּ. כָּלִיל לַה' אֱלֹהֶיהָ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִם אַתֶּם עוֹשִׂים דִּין בְּעִיר הַנְּדַחַת, מֵעֲלָה אֲנִי עֲלֵיכֶם כָּאֵלֹו אַתֶּם מֵעֲלִין עוֹלָה כָּלִיל לְפָנָי. (שם) וְהִיתָה תֵּל עוֹלָם (לא תבנה עוד), לא תעשה

חק לישראל – פרשת בלק יום ד'

(אפלו) גנות ופרדסים, דברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבא אומר, לא תבנה עוד, לכמו שהיתה אינה נבנית אבל נעשית היא גנות ופרדסים. (שם) ולא ידבק בידך מאומה מן החרם, שכל זמן שהרשעים בעולם, חרון אף בעולם. אבדו רשעים מן העולם, נסתלק חרון אף מן העולם:

לפיכך ירקצו. ואם תרומה ציד ישראל היא. שלל גזזה הוא ותנתן לכהן שזעיר אחרת: ומעשר שני – אף על גב דממון ישראל הוא שהרי הוא נאכל לישראל. הואיל וקדש חקרי. לא יסרף אל איגנו: כליל לה' אלהיך – חר"ס וכו' גרסינן. ולא גרסינן שנאמר כליל לה' אלהיך: לא תעשה גנות ופרדסים – לעוד לגמרי משמע: כמו שהיתה – זיוזב צתים: אבל נעשית היא גנות ופרדסים – והלכה כר"ע:

רע"ב – (ו) היתה רחובה חולה לה – אם מקום קצוץ בני העיר היה חולה לה כונסים אותה לתוך העיר. שצריך לעשות לה רחוב בתוכה: כחוב – פלטיא גדולה: הקדשות שבתוכה יפדו – כלומר אין נשרפים אלא כריכים פדייה כשאר כל ההקדשות: ותרומות ירקצו – בגמרא מוקמינן לה בתרומה ציד כהן. דממון כהן הוא. וחל עליה חיסור לעיר הנדחת ומיהו לא היו התרומות נשרפים כשאר שללה ללא מזלזלינן בה כולי האי.

גמרא – סנהדרין דף קיב' ע"א

החרם אותה ואת כל אשר בה כו': תנו רבנן החרם אותה ואת כל אשר בה פרט לנכסי צדיקים שבחוצה לה ואת כל אשר בה לרבות נכסי צדיקים שבתוכה שללה ולא שלל שמים ואת כל שללה לרבות נכסי רשעים שחוצה לה אמר רבי שמעון מפני מה אמרה תורה נכסי צדיקים שבתוכה יאבדו מי גרם להם שידורו בתוכה ממונם לפיכך ממונם אבד אמר מר ואת כל שללה תקבץ לרבות נכסי רשעים שבחוצה לה אמר רב חסדא ובנקבצים לתוכה אמר רב חסדא פקדונות של אנשי עיר הנדחת מותרין היכי דמי אי לימא דעיר אחרת ואיתנהו בגוה פשיטא דמותרין לאו שללה הוא ואלא דידהו ואיתנהו בעיר אחרת אי דנקבצין לתוכה אמאי מותרין ואי אין נקבצין לתוכה הא אמרה חדא זימנא לא לעולם דעיר אחרת דמפקדי בתוכה והכא במאי עסקינן כגון דקביל עליה אחריות מהו דתימא כיון דקביל עליה אחריות כדדידה דמי קא משמע לן אמר רב חסדא בהמה חציה של עיר הנדחת וחציה של עיר אחרת אסורה עיסה חציה של עיר הנדחת וחציה של עיר אחרת מותרת מאי טעמא בהמה כמאן דלא פליגא דמיא עיסה כמאן דפליגא דמיא בעי רב חסדא בהמת עיר הנדחת מהו דתיתהני בה שחיטה לטהרה מידי נבילה לפי חרב אמר רחמנא לא שנא שחטה משחט לא שנא קטלא מקטל או דלמא כיון דשחטה מהניא לה שחיטה מאי תיקו בעי רב יוסף שיער נשים צדקניות מהו אמר רבא הא דרשעיות אסור תקבץ ושרפת כתיב מי שאינו מחוסר אלא קביצה ושריפה יצא זה שמחוסר תלישה וקביצה ושריפה אלא אמר רבא בפיאה נכרית

חק לישראל – פרשת בלק יום ד'

היכי דמי אי דמחובר בגופה כגופה דמיא לא צריכא דתלי בסיבטא כנכסי צדיקים שבתוכה דמי ואבד או דלמא כיון דעיילא ונפקא כלבושה דמי תיקו:

רש"י על הגמרא

שנא הטלח מקטיל – דבין בשחיטה ובין בהריגה קרינא ציה לפי חרב דאפילו שחטה מיתה בעלמא היא ולא מהני מידי, או דילמא לפי חרב היינו שלא כדרך שחיטה, אבל דרך שחיטה מהניא לה לטהרה מידי נבילה, דנהי דלאכילה איתסרה ואיסור הנאה הוא, אבל תיהני לטהרה מידי נבלה: שיער נשים דלקניות – שבעיר הגדחת מהו אי הוה בכלל ואת כל שללה תשרף או לא: רשעניות – פשיטא לן דישרף עם שלל העיר: תלישה – שצריך לגלחה: פיאה נכרית – גדיל של שערות דעלמא שעושין לנוי, קא מצעי ליה לרב יוסף אם של דלקניות הוי: מחובר בגופה – שנקשר בה: כגופה דמי – וכסם שאין שורפין מלבושין שעליהן שהרי דלקניות הן כך אין שורפין אותו גדיל: דתלי בסבטא – תלה אותו גדיל ביתד ואין השורין בה עכשיו: כיון דעיילא ונפקא – רגילה לקושרה תדיר אף על פי שלא קשרתו עכשיו כל מקום שיהא קם נדון כמלבוש שעליה, דכל שעתא דעתה עליה וכשאר מלבושין דמי:

אמר רב חסדא ובנקבצין לתוכה – נכסי רשעים הקרוצין לעיר שיכולים לקבצם לתוך העיר באתו יום עצמו שכונסין שלל העיר לרחוב לשורפן הן אבדים עמה, אבל רחוקים לאין מגיעין לעיר אינן אבדים, ודוקא שכבר היו לתוכה אלא שמעכשיו היו מופקדים ביד אחרים, אבל לא היו מעולם בתוכה כגון דנפלה להם בירושה לא קרינא ציה שללה ואין הממון אבד: אלא לידהו – דבני עיר הגדחת ומופקדים הם בעיר אחרת: הא אמרה – רב חסדא ובנקבצין לתוכה, והא אין נקבצין: דקבל עליו אחריות – בני עיר הגדחת: כמאן דלא פליגא – אי אפשר לכזית בשר בלא שחיטה, ואפילו שחטה משחט אין בשחיטתו כלום דלא לשחיטה קיימא אלא למיתה, ושחיטתה זו היא מיתה הבהמה, ואין היתר אפילו החזי שאין של עיר הגדחת, דכי שחט לכימון דעיר הגדחת אינו שוחט אלא ממית, ולא מהניא ציה שחיטה: עיסה – כל אימת דצעי פליג לה, ואין חלק של עיר הגדחת מעורב בו: לא שנא שחטה משחט לא

זוהר – בלק דף ריא' ע"א

הן עם פלביא יקום וגו', מאן עמא תקיפא בישראל. בשעתא דאתנהיר צפרא, קם ומתגבר באריא, לפולחנא דמאריהון, בכמה שיריו, בכמה תושבחהו. משתדלי באורייתא כל יומא, ובלילה לא ישבב וגו'. פד בעי בר נש למשבב על ערסיה, מקדש שמוא עלאה, אמליך ליה לעילא ותתא. כמה גרדיני נמוסין מתקשרון קמיייהו, בשעתא דפתחין פומהון על ערסיהו, בשמע ישראל. ובעאן רחמי קמי מלכא קדישא, בכמה קראי דרחמי: רבי אבא אמר, הן עם פלביא יקום. זמינין האי עמא, למיקם על כל עמין עובדי כוכבים ומזלות, באריה גיבר ותקיה, ויתרמי עלייהו. ארחייהו דכל אריוותא למשבב על טרפיהו, אבל עמא דא לא ישבב, עד יאכל טרף:

חק לישראל – פרשת בלק יום ד'

דבר אחר הן עם כלביא יקום, לקרבא קרבניו ועליון קמי מלפאהו, על גבי מדבחה. ותאנא, בשעתא דקורבנא אתוקד על גבי מדבחה, הוון חמן דיוקנא דחד אריה רביע על ההוא קרבנא, ואכיל ליה:

ואמר רבי אבא, אוריאל מלאכא עלאה הוה, וחמאן ליה בדיוקנא דאריא תקיפא, רביע על מדבחה, ואכיל לון לקרבניו. וכד ישראל לא הוון זכאין כל פה, הוון חמאן דיוקנא דחד בלבא חציפא רביע עליה, פדון הוון ידעי ישראל דבעיין תשובה, וכדון תייבון. לא ישכב וגו', אליון קרבניו דליליא כגון עליון. ודם חללים ישתה, דקודשא בריה הוא אגח קרבא דלהון על שנאיהון:

רבי אלעזר אמר, לא ישכב, מהו לא ישכב. אלא בכל ליליא וליליא, פד בר נש איהו אזיל בפקודי דמאריה, לא (דה רי"א ע"ב) שכיב על ערסיה, עד דקטיל אלה ומאה ועשרים וחמש, מאינון זיינין בישין, דשריין עמיה. רבי אבא אמר, אלה אינון דסטר שמאלא, דכתיב, (תהלים צא) 'פול מצדה אלה. פמה דכתיב, (תהלים קמט) 'עליון חסידים בכבוד וגו', (תהלים קמט) רוממות אל בגרונם וגו', לעשות נקמה וגו', הדיא הוא דכתיב לא ישכב וגו' ודיא הוא לעשות בהם משפט וגו':

אמר רבי חזקיה, לקבלי תלת זמנין דהוא מחא לאתניה, ואטעין לה בחדשוי, אתברכון ישראל תלת זמנין. רבי חייא אמר, לקבליה אתברכון ישראל תלת זמנין, דסלקין ישראל לאתחזאה קמי מלפא קדישא:

הלכה – הרמב"ם הלכות תפילה פרק י' יא'

(טז) אסור לו למתפלל בציבור שיקדים תפלתו לתפלת הציבור הנכנס לבית הכנסת ומצא ציבור שמתפללין בלחש אם יכול להתחיל ולגמור עד שלא יגיע שליח ציבור לקדושה יתפלל ואם לאו ימתין עד שיתחיל שליח ציבור להתפלל בקול רם ויתפלל עמו בלחש מלה במלה עד שיגיע שליח ציבור לקדושה ועונה קדושה עם הציבור ומתפלל שאר תפלה לעצמו ואם התחיל להתפלל קודם שליח ציבור והגיע שליח ציבור לקדושה לא יפסיק ולא יענה קדושה עמהן וכן לא יענה אמן יהא שמיה רבא מברך והוא באמצע התפלה ואין צריך לומר בשאר הברכות:

(א) כל מקום שיש בו עשרה מישראל צריך להכין לו בית שיכנסו בו לתפלה בכל עת תפלה ומקום זה נקרא בה"כ וכופין בני העיר זה את זה לבנות להם בה"כ ולקנות להם ספר תורה נביאים וכתובים:

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, משה דוד בן סולטנה סוזן מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סולטנה סוזן מלכה בת שמואל, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.